

Bijotai – Mažoji Lietuvos kultūros sostinė 2022

Donatas TYTUVA

Nuotraukos Danutės MUKIENĖS

Bijotai – Šilalės rajono gyvenvietė, to paties pavadinimo seniūnijos centras prie automagistralės Vilnius–Kauņas–Klaipėda.

Jie yra nutolę apie 3 km nuo senojo Žemaičių plento, 7 km į šiaurę nuo Tauragės rajono Skaudvilės miestelio. 2 km į šiaurės rytus nuo Bijotų – Barzdžių kaimas. Per Bijotus vingiuoja Ančios intakas Pela. Nuolatinių gyventojų Bijotuose – apie 200. Čia veikia biblioteka, paštas, medicinos punktas, plačiai žinomas Dionizo Poškos baublių muziejus, (Šilalės Vlodo Statkevičiaus ekspozicinis padalinys). Yra išlikusių Bijotų (Baublių, ankstesnis pavadinimas – Barzdžiai) dvaro pastatų. Atvykstančiųjų dėmesio sulaukia ir N. Paškevičiaus dvaro parkas, 1 km į rytus nuo Bijotų esantis Barzdžių vandens malūnas, Bijotų lurdo grotas, Bijotų ažuolas (gamtos paminklas).

SVARBESNI BIJOTŲ ISTORIJOS FAKTAI IR DATOS

Albinas GINTAUSKAS

Danutės MUKIENĖS nuotraukos

Pirmą kartą žinomuose rašytiniuose šaltiniuose Barzdžių (Bijotų) dvaras paminėtas XVI amžiuje.

1812 m. Dionizas Poška įkūrė pirmąjį Lietuvoje viešą kraštotyros (senienų) muziejų (anksčiau jis buvo vadinamas Lietuvos istorijos muziejumi, dabar – Dionizo Poškos baublių muziejumi).

1902 m. Bijotuose buvo 28 gyventojai, 1923 m. Bijotų dvare – 62, 1959 m. Bijotų kaime – 39, 1970 m. – 90, 1979 m. – 108, 1989 m. – 205, 2001 m. – 258, 2011 m. – 217 gyvenantojų.

1919 m. Bijotų gyvenvietėje pradėjo veikti pradinė mokykla. 1949 m. ji reorganizuota į septynmetę, 1961 m. – į aštuonmetę, 1987 m. – į nepilną vidurinę (1–9 klases). 1999 m. mokykloje atidarius dešimtą klasę, ši įstaiga reorganizuota į pagrindinę mokyklą. 2002 m. rugsėjo 1 d. Bijotų pagrindinėje mokykloje pradėjo veikti priešmokyklinio ugdymo grupė.

1930 m. Barzdžių dvarvietėje, šalia D. Poškos įkurto Baublių muziejaus, pradėta statyti mokykla.

1935 m. buvusioje Bardžių dvarvietėje iškilto naujas medinis pradinės mokyklos pastatas. Jai suteiktas Dionizo Poškos vardas (sovietmečiu šis vardas buvo laikinai panaikintas).

1938 m. sausio 16 d. Bijotų dvaro Padvarių kaime gimė kalbininkas, folkloristas, vertėjas, Lietuvos nacionalinės Jono Basanavičiaus ir literatūrinės

Pasivažinėjimas karieta šventės dieną Bijotuose

Kalvelė, supilta minint D. Poškos mirties 100 metų ir Vytauto Didžiojo mirties 500 metų sukaktis

nės Dionizo Poškos premijų laureatas, akademinės Suomų literatūros draugijos narys-korespondentas, knygų autorius, profesorius, habilituotas mokslų daktaras Stasys Skrodenis.

Sovietmečiu Bijotai buvo Poškos apylinkės centras, kolūkio centrinė gyvenvietė. Tuo laikotarpiu Bijotuose veikė Dionizo Poškos kolūkis.

1962 m. vasario 8 d. Bijotuose gimė Lietuvos chemikas, fizinių mokslų daktaras Vytautas Getautis.

1984 m. rugpjūčio 15 d. Bijotuose duris atvėrė čia pastatyta nauja, dviejų aukštų mūrinė mokykla (adresas – Poškos g. 1).

1990 m. gegužės 12 d. Bijotuose veikusiai devyntmečiai mokyklai suteiktas rašytojo Dionizo Poškos vardas.

1995 m. Bijotai tapo Bijotų seniūnijos centru.

2002 m. gruodžio 18 d. Bijotų mokyklos patalpose pradėjo veikti čia perkelta kaimo biblioteka.

2010 m. birželio 3 d. Lietuvos Respublikos Prezidentės dekretu Nr. 1K-383 patvirtintas Bijotų herbas.

2012 m. sukurtas virtualus turas po Bijotus. Jo adresas internete – <https://www.vietoves.lt/?id=RO80BQ3RP>.

2014 m., pažymint Žemaičių krikšto 600 metų jubiliejų, Bijotuose pastatyta Lurdo grotas. Statant ją panaudota 60 tonų akmenų (pasakojama, kad dalis jų – iš sunykusio dvaro), 6 tonos cemento.

2018-aisiais, minint Lietuvos nepriklausomybės šimtmetį, Bijotuose pastatytas „Laisvės varpas“. Jame iškalti Lietuvos Tautinės giesmės žodžiai.

Lietuvoje vykdant švietimo reformą 2016 m. rugpjūčio 31 d. uždaryta Bijotų Dionizo Poškos pagrindinė dieninė, savarankiško mokymosi bendrojo lavi-

Prof. Stasys Skrodenis Bijotuose

Bijotų Lurdo grotas

(Nukelta j 24 p.)

Eilėraščių konkuro reklaminis plakatas

nimo mokykla, kurioje iki to laiko buvo vykdomos priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir papildomo ugdymo programos lietuvių kalba. Mokyklos steigėjas buvo Šilalės rajono savivaldybės taryba. Mokyklai laikotarpiu nuo 1949 iki 2016 m. vadovavo šie direktoriai: 1949–1951 m. – Stasys Zemeckas, 1951–1955 m. – Čepkauskas, 1955–1957 m. – Bronislovas Račas, 1959–1961 m. – Alfonsas Martinėnas, 1961–1971 m. – Vitalius Giedraitis, 1971–1976 m. – Adolfas Pužauskas, 1976–1993 m. – Kazimieras Jančius, 1993–1996 m. – Vladislava Pavliunienė, 1996–2008 m. – Loreta Dmitrijevienė, 2008–2019 m. – Arvydas Zdanavičius.

2021 m. Bijotams suteikta teisė 2022-aisiais būti Lietuvos mažąja kultūros sostine. Šių metų programa visuomenei pristatyta 2021 m. rugpjūčio 18 d. įvykusioje popietėje.

Įgyvendinant šią programą 2022 m. išleista knygos apie Bijotus antroji dalis (jos pristatymas visuomenei vyks gegužės 27 d.). Knygos sudarytojas ir vienas iš autorių – dr. Jonas Dautaras. 2022-aisiais Bijotuose planuojama surengti ir tautodailės plenerą, kelias amatininkų parodas, skulptūromis įamžinti Bijotus kaip 2022 metų Mažąją Lietuvos kultūros sostinę ir jau išnykusius Bijotų apylinkių kaimus, bendradarbiaujant su baikeriais sudaryti apylinkėse esančių piliakalnių apvažiavimo maršrutą, išauginti apie 500 vnt. ąžuolyno sodinukų, kuriuos vėlesniais metais numatyta pasodinti Bijotuose ir jų apylinkėse.

Numatyta suorganizuoti ir atvirlaiškių akciją „Išsiųsk linkėjimus iš Bijotų“, vasaros metu rodyti filmus, surengti Kraštiečių šventę ir Bijotų dvaro festivalį, pėsčiųjų žygį „Šeima – jėga“,

Vyks ir Muziejų naktis, veiks vaikų dienos stovykla, bus organizuojama akcija „Žingsniuok už Mažąją kultūros sostinę“ ir kt. Renginių metu koncertuos žinomi atlikėjai, kapelos, kiti muzikiniai kolektyvai. Nebus užmirštos ir talkos ant šį kraštą puošiančių piliakalnių bei prie jų. Planuojama, kad šiais metais bus pagerintas gyvenvietės apšvietimas.

2022 m. kovo 22–2022 m. gegužės 22 d. vyksta eilėraščių konkursas „Bijotai – Mažoji kultūros sostinė 2022“. Tikimasi, kad jo metu gims nemažai kūrinių, kuriuose bus įamžinti svarbiausi Bijotų krašto istorijos įvykiai, žymios vietovės, vietovardžiai, kraštovaizdis, asmenybės.

Vasarą planuojamam surengti festivaliui „Svečiuose pas Dionizą Pošką“ jau intensyviai rengiamasi – specialiai jam sukurta net atskira interneto svetainė – www.bijotai.lt. Festivalio organizatoriai skelbia: „Esame laimingi, kad galime išdidžiai pasakyti, jog esame iš Bijotų... Norime, kad šis istoriškai unikalus Lietuvos kampelis būtų gyvas... Darysime viską, kad Jūs norėtumėte kartą į metus atvykti į Bijotus... O visus atvykusius vaišinsime gilių kava!“. Festivalio renginiai vyks Bijotų dvaro sodyboje, Baulių muziejaus parke, Girdiškės Švč. Mergelės Marijos Snieginės bažnyčioje. Jau skelbiama, kad festivalio metu bus parodyta pagal George Bernard Shaw „Pigmalionas“ pastatyta muzikinė inscenizacija-miuziklas „Eliza“ (muzika Frederck Loewe). Dainuos Ona Kolobovaitė ir Egidijus Bavikinas. Renginių metu Bijotų gyventojus ir jų svečius turėtų džiuginti ir dainininkas Liudas Mikalauskas, Lietuvos, Latvijos ir Armėnijos muzikantus vienijanti grupė „U‘Elements“, dainų autorius ir kūrėjas, dainininkas Valdas Lacko, Grigiškių kultūros namų Liaudiškos muzikos kapela „Grigiškės“, Tauragės kultūros centro dainų ir šokių ansamblio „Jūra“ kapela. Festivalio metu vyks ir Slackline sporto edukacija bei šou pasirodymas, piešimo šviesos „Feel the Light“ edukacija. Bus daug muzikos, žaidimų, šviesų ir... netikėtumų.